

Komentář Odborného panelu (WOS)

FODR: 5.2 Economics and Business

Komentář vypracoval: doc. Ing. Daniel Münich, PhD.

Datum zpracování: 10. září 2023

Shrnutí:

Co do počtu publikujících vědců v časopisech WoS je český obor 5.2 Economics and Business v mezinárodním srovnání (s oborem v zemích EU15). Co do publikačního výkonu (počtu *Jwos* článků) je obor mírně podprůměrný, ale i to pouze díky abnormálně vysokému výkonu ve vědecky nejméně vlivných časopisech. Naopak publikační výkon ve vědecky vlivnějších, o to více v nejvlivnějších časopisech, je v ČR na pouhé třetině, resp. čtvrtině výkonu průměrné země EU15. Celková publikační produktivita oboru (počet článků na autora publikujícího v *Jwos*) ČR je podprůměrná. Publikační produktivita ve vlivnější polovině časopisů je velmi podprůměrná a v nejvlivnějších časopisech je podprůměrná extrémně. Úroveň základního výzkumu v oboru, co do rozsahu a kvality, tak zůstává z mezinárodního pohledu bibliometrických ukazatelů (zemí EU15) nízká. Situace v ČR se postupem let zlepšuje, ale velmi pomalu. Obor trpí nadprodukcí článků ve vědecky málo vlivných časopisech pouze lokálního vědeckého diskursu. Oproti ostatním oborům SS je výzkum v oboru v ČR praktikován na velmi vysokém počtu výzkumných organizací (VO), až na jedinou výjimku na VŠ. VO jsou v oboru personálně podobně velké, ale rozdíly v publikačním výkonu ve významnějších časopisech jsou velké. Publikačním výkonem i produktivitou ve vlivnějších a nejvlivnějších časopisech v oboru v ČR však dlouhodobě dominují pouze dvě VO. VO v oboru jsou však pravděpodobně velmi heterogenní co do podílu výuka vs. výzkum.

Seznam použitých zkratk:

ČR	Česká republika
D1, Q1, Q2, Q3, Q4	Horní desetina, horní, druhá, třetí a čtvrtá čtvrtina časopisů
DKRVO	Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací (inst. financování)
EU15	Staré země EU před rozšířením v roce 2004
FORD	Field of Research and Development (oborová klasifikace OECD)
Jwos	Označení pro články publikované v časopisech na indexu databáze WoS
Jscopus	Označení pro články publikované v časopisech na indexu databáze Scopus
NAÚ	Národní akreditační úřad
RIV	Rejstřík informací ve výzkumu https://www.isvavai.cz/
Scopus	Publikační databáze
VO	Výzkumná organizace (termín dle zákona)
WoS	Publikační databáze Web of Science

V textu komentářů jsou s původním číslem vloženy některé důležité grafy z podkladové bibliometrické zprávy. Další grafy a tabulky z jiných zdrojů jsou v čísle označeny písmenem X.

I. Část – Popis situace v oboru

1) Publikační specifika oboru

- i. Jak podstatné jsou publikační výstupy v tomto oboru? Do jaké míry o situaci základního výzkumu v daném oboru v ČR (ne)vypovídá předložená bibliometrická zpráva na základě publikací WoS? Na základě vlastní zkušenosti případně uveďte, zda se význam či přístup k publikování ve WoS časopisech v ČR liší od praxe v oboru v zemích EU15? V případě výraznějších rozdílů je popište a uveďte pravděpodobné příčiny.*
- ii. Jak významnou roli v oboru hrají sborníkové publikace (WoS Proceedings)? Na základě vlastní zkušenosti případně uveďte, zda se praxe publikování ve sbornících v daném oboru v ČR liší od zemí EU15. V případě výraznějších rozdílů je popište a uveďte pravděpodobné příčiny.*

Základní výzkum v oboru 5.2 Economics and Business pokrývá index časopisů WoS velmi dobře, protože **(i)** časopisecké publikování je v oboru hlavním formou sdílení vědeckých poznatků a **(ii)** index WoS všechny mezinárodně významnější časopisy oboru zahrnuje. V tomto ohledu tedy bibliometrická zpráva představuje pro hodnocení stavu základního výzkumu v oboru podklad velmi relevantní a dobře vypovídající. Česká publikační praxe v oboru se však od dominující praxe v zemích EU15 v několika ohledech liší:

- a) Nestandardně vysoký počet článků je publikován v lokálně vydávaných WoS časopisech (české a slovenské), kterých je s ohledem na velikost ČR a velikost oboru na indexu WoS velmi vysoký počet (7);
- b) Téměř všechny lokálně vydávané WoS časopisy vykazují velmi nízký vědecký vliv (skupina Q4);
- c) Celková citovanost článků českých VO v oboru je poměrně nízká, citovanost z vědecky nejvlivnějších časopisů (D1 a Q1) je extrémně nízká¹.
- d) Publikační výkon ČR formou článků *WoS Proceedings*, které v oboru mezinárodně (včetně EU15) nepředstavují významný kanál komunikace finálních vědeckých poznatků, je extrémně vysoká (viz. Obrázek X¹²). Pravděpodobnou příčinou stavu oboru v ČR jsou **(i)** předchozí podoby systémů národního hodnocení, které příliš akcentovaly publikační kvantitu a nedostatečně kvalitu; **(ii)** habilitační a profesorská kritéria a kritéria hodnocení projektů, která dlouhodobě neúměrně akcentovala publikační kvantitu.

V posledních letech však lze na řadě VŠ sledovat posilování kvalitativních požadavků u habilitačních a jmenovacích řízení, což souvisí i s požadavky NAÚ, standardy garantů studijních programů a tzv. zabezpečujících osob apod. Rovněž minimálně v posledních 2-3 letech ve dvou ekonomických panelech GAČR byl vyvíjen tlak na kvalitu příslibených i dodaných publikačních

¹ Je patrné z externí on-line aplikace https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/

² Je patrné z externí on-line aplikace <https://m17.rvvi.cz/sa/app-1/>

výstupů. Tyto změny se však (snad) pozitivně projeví v hodnocených výstupech oboru s odstupem budoucích let.

Graf 1X: Mezinárodní srovnání publikační praxe (p zohlednění populačních rozdílů)

Zdroj: Databáze WoS, výsledky v letech 2015-2020, nezahrnuje výstupy v časopisech ESCI³

2) Oborový překryv

- i. **Dochází v daném oboru FORD k významným překryvům s jinými obory FORD, zejména u článků v pásmech D1 (případně Q1)? Jaké jsou příčiny a do kterých oborů tyto výsledky spíše patří? [nutno projít seznam článků Priloha_3_vysledky_X.X_FORD.xlsx]?**
- ii. **Existují v rámci FORD oboru WoS kategorie (obory), které mají výrazný podíl na dané FORD kategorii co do produkce publikací v D1/Q1 [Graf 7]? Komentujte a případně vysvětlete.**

Shrnutí: V oboru 5.2 Economics and business k výraznějším tematickým nesouladům článků s podstatou oboru nedochází. Jistý, ale zanedbatelný počet článků českých VO v oboru patří spíše do oblastí IT a matematické optimalizace. Poměrně velký počet článků oboru publikovaných v nejvlivnějších časopisech je v důsledku mapování oborů WoS Categories na obory FORD nevhodně zařazen i do oboru 5.4 Sociology a mnoho článků ve skupině Q4 do oboru 5.6 Political sciences.

Mezi desítkami článků ve vědecky nejvlivnějších časopisech (D1 a Q1) se nachází několik málo článků českých VO z tematické oblasti optimalizačních nástrojů (používané často i v ekonomii) v časopise *Mathematical programming*. V rámci kvalitativní skupiny časopisů Q2 byl publikován poměrně vysoký počet článků (10 %) tematicky na hranici či za hranicí oboru 5.2 Economics and

³ Je patrné z externí on-line aplikace <https://m17.rvvi.cz/sa/app-1/>

Business v časopise *Expert systems with applications*.⁴ Počet článků v tomto časopise však poměrně rychle roste (5 článků v roce 2017 vs. 10 v roce 2021).⁵

V rámci oboru mají dominantní podíl články v časopisech WoS Category (oboru) Economics. Tento WoS obor v rámci FORD oboru 5.2 Economics and Business dominuje publikačním výkonem v nejvlivnějších časopisech D1 (42 článků vs. 6 článků ostatních WoS oborů). Druhý největší podíl, byť mnohem menší, má WoS obor *Operation research and management science* a za ním ještě WoS obory *Management, Business a Finance*. Většina časopisů v těchto WoS oborech je však zároveň zařazena do WoS oboru *Economics*, a Metodikou 2017+ tedy i do FORD oboru 5.2 Economics and Business.

Za pozornost stojí skutečnost, že do oboru 5.2 Economics and Business je zařazen v ČR vydávaný časopis *Politická ekonomie*, který je zároveň typologií zařazen i do FORD oboru 5.6 Political sciences. Většina článků v tomto časopise (Q4) svým obsahem však patří spíše do oboru 5.2 Economics and Business než do oboru 5.6 Political sciences. To výrazně zvyšuje (zkresluje) publikační výkon ČR v Q4 oboru 5.6 Political sciences.

Za pozornost stojí nízký podíl publikačního výkonu (a především toho v nejvlivnějších časopisech D1 a Q1) ve WoS oborech *Management* a *Business*. V ČR totiž působí dlouhá řada VO, respektive jejich součástí na VŠ, které vzdělávají a realizují výzkum právě v oblastech managementu, řízení firem, účetnictví, firemního plánování a logistiky, řízení lidských zdrojů atd. Za nízkými publikačními výkony těchto WoS oborů může být několik faktorů: **(i)** nízký počet vědecky působících akademiků; **(ii)** Jejich nízká publikační produktivita. Ta sice může být dána i větším akcentem na aplikovaný výzkum s jinou formou výstupů, ale složení výsledků předkládaných do hodnocení v Modulu I to neukazuje; **(iii)** Relativně malý počet v Česku a na Slovensku vydávaných časopisů WoS spadajících do daných WoS oborů. Rozklíčování významu těchto tří faktorů z Grafu 7 bibliometrické zprávy však není možné.

Za pozornost stojí, že řada článků v D1 a Q1 svým obsahem patřícím jednoznačně do oboru Economics and Business je paralelně vykázána i FORD oborem 5.4 Sociology. Je to dáno tím, že WoS obor *Social Sciences, Mathematical Methods* je oborovým převodníkem nadále nevhodně přiřazena k FORD oboru 5.4 Sociology (dle předchozích doporučení měl být tento WoS obor namapován na FORD obor 5.9 Other Social Sciences).

⁴ Časopis patří zároveň do FORD oborů 1.2 Computer and information sciences; 2.2 Electrical engineering, electronic engineering, information engineering.

⁵ V posledních letech se stále více článků českých VO v oboru Economics and Business objevuje v multioborových časopisech PNAS, Nature, PLOS ONE. U nich tedy neplatí, že oborové zaměření článku lze odvodit z oboru časopisu (WoS Category). Nabízí se otázka, zda by v podkladech pro hodnocení neměly být výsledky zařazeny spíše podle rozhodnutí o zařazení ze strany výsledků uplatňující VO.

3) Velikost oboru na základě počtu autorů a autorek výsledků

i. Komentujte personální velikost oboru (počet autorů a autorek působících v oboru v ČR) s dalšími obory oborové skupiny [Graf 10 dle RIV].

Obor 5.2 Economics and Business je z pohledu počtu autorů v něm dominantně publikujících (celý RIV, tedy všechny typy publikací) v ČR největším ze všech společenských věd. Na základě informací z aplikace IDEA⁶ však lze konstatovat, že personální velikost oboru v ČR (počet autorů WoS článků připadajících na 10 mil. obyvatel) je oproti zemím EU15 velmi malý, respektive nejmenší. Ve srovnání s postkomunistickými zeměmi je menší než na Slovensku, Slovinsku a Chorvatsku, větší než v Polsku a Maďarsku.

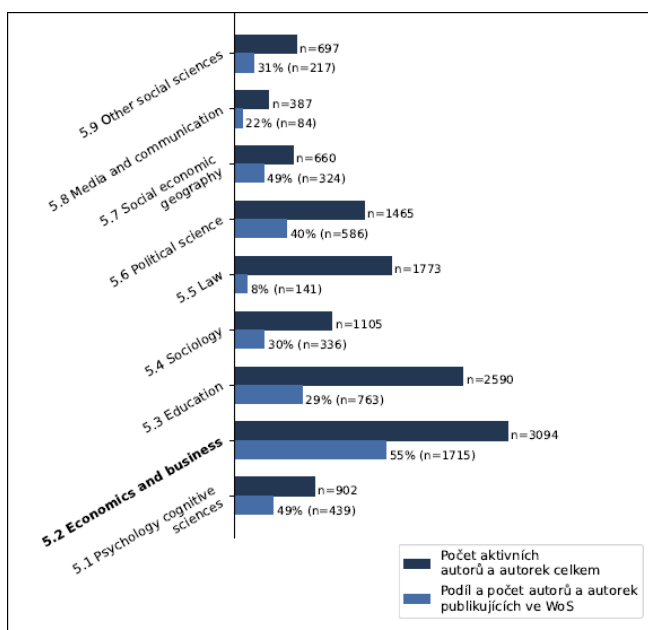
Obor mezi všemi společenských věd v Česku vykazuje nejvyšší podíl autorů s alespoň jednou publikací v časopisech WoS (55 %; Graf 10). Byť jde o podíl nejvyšší, z pohledu zahraniční praxe oboru (EU15) jde stále o podíl poměrně nízký.⁷

Za pozornost stojí, že jde o obor, který se praktikuje na poměrně vysokém počtu VO (alespoň 20 v oboru dominantně publikujících autorů vykazuje nejméně 20 VO) [viz Graf 10 a doplňkový podklad v XLS tabulce].

⁶ https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/

⁷ Petr a kol. (2021) na mezinárodně srovnatelných datech pro obor Economics and Business ukazují, že podíl WoS publikací na všech publikacích v ČR v roce 2016 představoval pouze 47 %, zatímco v Norsku 73,2 % a ve Vlámské části Belgie 80,2 %. Zároveň je v ČR, oproti těmto zemím vidět poměrně vysoká dynamika růstu tohoto podílu v čase. [Journal article publishing in the social sciences and humanities: A comparison of Web of Science coverage for five European countries; S3 Table. Coverage of journal articles in WoS—social sciences]. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249879.s013>; <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0249879>

Graf 10: Počet aktivních autorů a autorek v oborech společenských věd ČR (2017 - 2021)

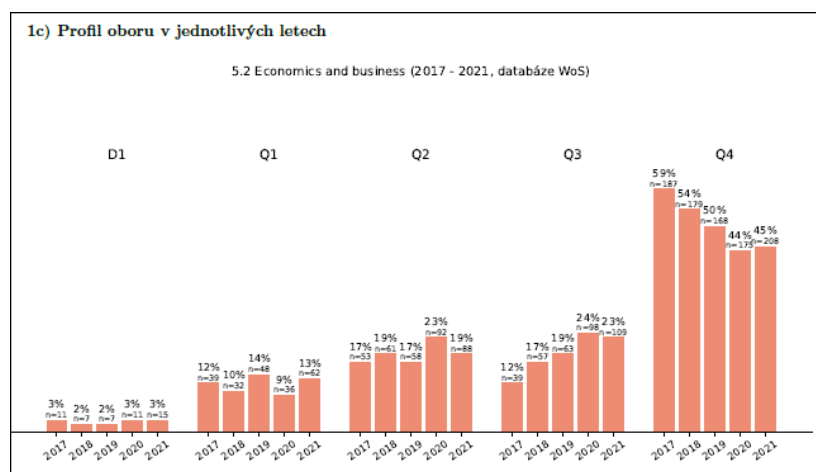
4) Profil publikačního výkonu oboru (WoS)

- i. ***Popište profil publikačního výkonu oboru v ČR ve srovnání s průměrem zemí EU15 a světem [Graf 3]. Uveďte možná vysvětlení podstatných rozdílů (např. zda v oboru v Česku a na Slovensku vychází větší počet WoS časopisů, kde čeští autoři a autorky intenzivně publikují) [viz seznam článků Příloha_3_vysledky_X.X_FORD.xlsx].***
- ii. ***Popište vývoj v posledních letech a komentujte možné příčiny případných trendů ve změnách profilu [Graf 1c].***

Shrnutí: Kvalitativní struktura českých článků WoS v oboru 5.2 Economics and Business je ve srovnání s průměrem zemí EU15 extrémním způsobem koncentrovaná v nejméně vlivné čtvrtině časopisů (Q4) [Graf 3]. To je mimo jiné dáno i velmi vysokým počtem lokálně (v ČR) vydávaných WoS časopisů v oboru. Během let 2017-2021 v oboru docházelo k poměrně rychlému růstu celkového publikačního výkonu, ale jeho podíl ve vlivnější polovině časopisů se zvyšuje pomalu a ve skupině D1 se dokonce snižuje.

Z hlediska dlouhodobějších trendů došlo v roce 2021, oproti roku 2017, k téměř 50% nárůstu celkového počtu článků. K nejvyššímu tempu nárůstu došlo v časopisech Q3 (o 179 %) a nejméně ve skupině Q4, kde však již v roce 2017 byl jejich počet extrémně vysoký. V nevlivnějších skupinách Q1 a Q2 došlo k růstu o 68 % a 66 %, v nejvýznamnější skupině časopisů D1 pouze o 27 %. [Graf 1c]

Graf 1c: Publikační výkon ČR podle významu časopisů v letech 2017-2021 (a procentní rozložení)

Z hlediska aktuálnějšího trendu mezi roky 2020 a 2021 výrazně narostl počet článků v D1 o 27 % a v Q1 o 88 %. Naopak v Q2 došlo k poklesu o 4 %. Nárůsty v Q3 a Q4 pak byly výrazně nižší, 11 % a 16 % [Graf 1c].

Abnormálně vysoká koncentrace publikačního výkonu řady VO v lokálně vydávaných časopisech, včetně časopisů, na kterých se VO podílí nebo v jejichž redakčních radách jsou výrazněji zastoupeny, přetrvávala i v roce 2021⁸ [výše uvedené skutečnosti je možno dohledávat v podkladovém seznamu časopisů a výstupů].

Za pozornost stojí, že ve skupině Q4 byl velmi vysoký počet článků (45) publikován v časopise *Inžinerině ekonomika-Engineering Economics*, který byl v minulosti znám díky praktikám umělého zvyšování vlastní citovanosti. Je ale potěšitelné, že počet článků v něm postupem let výrazně klesá (z 22 v letech 2017-2018 na pouhé tři v roce 2021).

⁸ *Ekonomický časopis* (2017 - 22 článků ... 2020 - 12, 2021 - 20), *E & M ekonomie a management* (2018 - 29 ... 2022 - 12, 2021 - 23), *Agricultural economics-zemědělská ekonomika* (2016 - 21 ... 2020 - 12, 2021 - 12), *Politická ekonomie* (2016 - 46 ... 2020 - 22, 2021 - 21), *Prague Economic Papers* (2017 - 23 ... 2020 - 13, 2021 - 18), *Journal of Competitiveness* (2020 - 17 ... 2021 - 12).

5) Publikační výkon oboru (WoS)

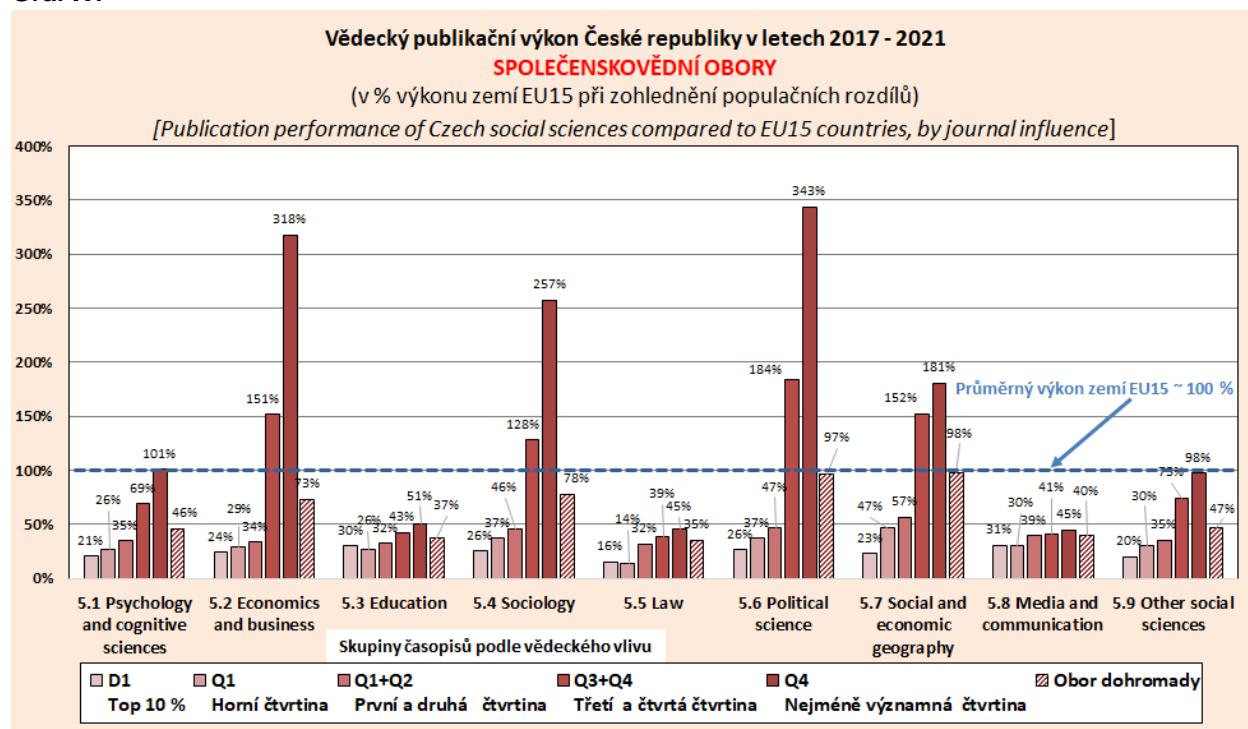
- i. **Srovnajte velikost publikačního výkonu oboru (počet článků WoS) ČR vůči průměru zemí EU15 (při zohlednění populačních velikostí). Popište možné příčiny výraznějších rozdílů [Graf 4]. Pozornost věnujte zejména pásmům D1 a Q1.**
- ii. **Popište vývoj publikačního výkonu oboru v posledních letech a možné příčiny trendů [Graf 1b]. Pozornost věnujte zejména pásmům D1 a Q1. Do jaké míry mohlo změny v čase ovlivnit zařazování či vyřazování časopisů z databáze WoS [viz seznam časopisů v oboru Priloha_2_casopisy_X.X_FORD.xlsx]?**

Pro větší přehlednost jsou informace obsažené v Grafu 3 Zprávy shrnuty za všechny společenskovědní obory v **Grafu X1**. Každý sloupec grafu ukazuje publikační výkon v ČR v dané kvalitativní skupině časopisů v relaci (poměru) k odpovídajícímu výkonu zemí EU15, přičemž výkon ČR a EU15 je vztažen k velikostem příslušných populací.

Shrnutí: Úroveň publikačního výkonu ČR v oboru 5.2 Economics and Business ve vědecky nejvlivnějších časopisech D1 a Q1 je ve srovnání se zeměmi EU15 (po zohlednění populačních rozdílů) na extrémně podprůměrné úrovni (pouze 24 % resp. 29 % průměru zemí EU15). Naopak výkon ČR v nejméně vlivné čtvrtině časopisů (Q4) abnormálně převyšuje průměr zemí EU15. Významnými (specifickými) znaky oboru v ČR je (i) extrémně vysoká koncentrace publikačního výkonu v málo vlivných časopisech indexu WoS (Q4 a Q3); (ii) extrémní podíl článků publikovaných v ČR a na Slovensku vydávaných časopisech; (iii) přetrvávající praxe koncentrovaného publikování autorů a pracovišť v časopisech, jejichž redakční rady jsou výrazněji obsazeny pracovníky jejich vlastních VO, koncentrované publikování časopisech malého vědeckého vlivu až časopisech, kde panují pochybnosti o kvalitě recenzního řízení.⁹

⁹ Jde například o časopisy vydávané v pobaltských zemích, které se neslavně proslavily účelovým citováním, čímž uměle zvyšovaly své citační indexy (např. časopisy *Inžinerinė ekonomika-Engineering Economics* a *Transformations in Business & Economics*). Také jde např. o český časopis *Journal of Competitiveness*, který má IF na vysokém 75. percentilu, ale AIS pouze na 25. Nebo podobně časopis *Oeconomia Copernicana*.

Graf X1

Celkový publikační výkon ČR v oboru v relaci vůči EU15 se posunem 5tiletého časového okna o jeden rok mírně zvýšil ze 70 % na 73 %. Roli ale hrálo i rozšiřování počtu časopisů na indexu WoS¹⁰. Například v roce 2020 přibyl ve WoS v Q3 český časopis *Journal of Competitiveness*, kde tím pádem ČR v letech 2020 a 2021 přibýlo 17 a 12 článků. Počet časopisů WoS se zvyšoval od spodních úrovní (Q4), takže se část časopisů Q3 přesunula do Q2 a část Q2 do Q1.¹¹ Vysoká koncentrace článků oboru ve vědecky málo vlivných časopisech má příčiny ve více či méně dávné minulosti:

(i) Český systém institucionálního financování ve společenských vědách dlouhodobě motivoval k publikační kvantitě na úkor kvality. To vedlo k méně náročnému publikování v Česku vydávaných časopisech. Tuto praxi ještě podpořil způsob inst. hodnocení v letech 2010-2016, který přímou vazbou na inst. financování podpořil spíše rozvoj těch VO, které se soustředily spíše na publikační kvantitu než kvalitu. Poté byly cca od roku 2018 proporce inst. financování DKRVO mezi VO více méně zafixovány, takže pracovištím s důrazem na publikační kvantitu se vyšší proporce podpory z veřejných zdrojů dostává i nadále.¹²

¹⁰ Mezi roky 2017 a 2021 šlo o nárůst počtu všech časopisů oboru na indexu WoS o 8 % a Q4 o 15 %.

¹¹ Poprvé v roce 2020 se objevily tyto Q4 časopisy a články v nich: *Journal of East European Management Studies* (3), *Journal of the Knowledge Economy* (3), *Oeconomia Copernicana* (9). Naopak v roce 2021 propadl do Q4; (17 a 12 článků).

¹² Tyto efekty byly mnohem slabší v oblasti přírodních a technických věd, kde se již dříve publikovalo ve vědecky nadprůměrně významných časopisech, kde získané body přinášely výrazně vyšší finanční přínos. V oborech SS bylo často finančního efektu dosahováno skrze kvantitu článků v málo významných časopisech a jiných typech publikací než typu *Jwos*.

(ii) V případě habilitací a profesur byla a na některých vysokých školách nadále příliš akcentována publikační kvantita před kvalitou.

(iii) Přes dosažený pokrok stále nebyla v letech 2015-2018 (období, kdy byla poskytována podpora výsledků uplatněných v letech 2017-2021) dostatečně doceňována publikační kvalita v kritériích pro potřeby účelového projektového financování (národní granty GAČR atp.), kde i vysoký tlak na počet včas vykazatelných publikací motivoval ke kvantitě na úkor kvality.

(iv) V oboru nebyl a stále není dostatek vědeckých pracovníků, kteří by měli dostatečnou vědeckou kapacitu a motivaci dělat náročnější a dlouhodobější základní výzkumy publikovatelné v nejvlivnějších časopisech Q1 a Q2.

(v) Byť pomalu slábne, v ČR i SR stále existuje úzká personální propojenost mezi některými redakčními radami a vydavateli CZ/SK časopisů WoS v oboru a autory, kteří v nich hojně publikují. To motivuje k lokálnímu publikování, účelovému citování a příliš lokálně orientovanému akademickému diskursu bez dostatečné konfrontace s mezinárodní vědeckou komunitou, které někdy brání i lokální jazyk článků.

(vi) Akademická kultura a standardy oboru se postupně pomalu zlepšují. Na mnoha vysokých školách byl a stále je v neúměrném rozsahu stále praktikován inbreeding, který petrifikuje zaměření výzkumu v oboru a izoluje ho od vývoje oboru v zahraničí – např. nízká atraktivita českého akademického sektoru v oboru 5.2 Economics and Business pro české a slovenské absolventy kvalitních zahraničních PhD programů (se zahraničním know-how) a to jak finančně, tak po stránce nízké míry internacionalizace, standardů a možností kariérního postupu.¹³

(vii) Výše uvedené nezdravé a nežádoucí fenomény navíc nebyly a nejsou dostatečně systematicky sledovány, ani na úrovni řady VO, ani na úrovni sektorové či národní. Je proto obtížné je přesvědčivě dokumentovat. Výše uvedené fenomény oboru však najdeme i v dalších zemích EU bývalého socialistického bloku, jako jsou Slovensko, Polsko a Maďarsko.

S ohledem na výše uvedené je však třeba připomenout, že zde jde o hodnocení výsledků za období 2017-2021 a poslední výstupy za rok 2021 představují výsledky výzkumů, které většinou probíhaly již v letech 2015-2019. Pozitivní změny k lepšímu posledních let, o kterých se na řadě VO hovoří, se proto do konečných výsledků budou promítat až v dalších letech.

Mezinárodní srovnání

Informace obsažené v bibliometrické zprávě neumožňují srovnat ČR s EU15 co do personální velikosti a publikační produktivity oborů. Na základě externího zdroje těchto srovnání (aplikace IDEA¹⁴) však lze konstatovat zhruba toto: Co do počtu publikujících vědců v časopisech WoS je v Česku obor 5.2 Economics and Business v mezinárodním srovnání (se zeměmi EU15 po

¹³ Inbreeding má i některé pozitivní rysy, ale ty zřejmě výrazněji zaostávají za těmi negativními (obecně nízká akademická mobilita a malé zapojení do mezinárodních sítí). I na prestižních tuzemských VO není inbreeding řídkým jevem, a přesto nemá u dotyčných fatální dopady, především v důsledku tlaku těchto VO na kvalitu publikačních výsledků a mezinárodní spolupráci ve výzkumu. Takového tlaku se však na řadě VO dosud nedostává.

¹⁴ https://ideaapps.cerge-ei.cz/EU_citations/

zohlednění populačních rozdílů) nejmenší. Celková publikační produktivita oboru v ČR je nízká, produktivita ve vlivnějších a natož nejvlivnějších časopisech je extrémně nízká. Trendy z let 2016-2021 ukazují, že situace se mění jen velmi pomalu.

6) Korespondující, první, druhý a další autoři/autorky v oboru

- i. Má v oboru význam pořadí autorů a institut korespondujícího (reprint) autora? Pokud ano, pokračujte dalšími body i. a ii.***
- ii. Je v oboru adekvátní zastoupení výsledků s významnějším autorstvím z českých VO (první autor, korespondenční autor), zejména v pásmech D1 a Q1? [Grafy 2a,b a seznam článků Priloha_3_vysledky_X.X_FORD.xlsx]***
- iii. Můžete výsledky s významnými autory z českých VO blíže charakterizovat? [viz seznam článků Priloha_3_vysledky_X.X_FORD.xlsx]***

Podíl českých korespondujících autorů v oboru celkem přirozeně klesá s vědeckým vlivem časopisů [Graf 2b]. V oboru ale role korespondenčního autora nemá zásadnější systémovou roli a na základě informace o počtech či podílech korespondujících autorů nelze nic zásadnějšího vyvozovat. Je to i proto, že bibliometrická zpráva zatím nenabízí srovnání tohoto ukazatele se zeměmi EU15.

7) Velké autorské kolaborace

- i. Jaké je v oboru zastoupení výsledků vytvořených ve velkých autorských kolaboracích [Grafy 2a,b]? Věnujte přednostně pozornost pásmům D1 a Q1.***
- ii. Jaký je podle vašeho názoru autorský přínos domácích institucí k takovým výsledkům v kategoriích D1 a Q1? Komentujte a případně vysvětlete. [viz seznam článků Priloha_3_vysledky_X.X_FORD.xlsx]***

Velké autorské kolaborace jsou v oboru 5.2 Economics and Business velmi výjimečné (méně než půl procenta všech výsledků), a to jak v Česku, tak ve světě [Graf 2a].

8) Mezinárodní spolupráce a domácí „know-how“

- i. Charakterizujte rozsah mezinárodní spolupráce, specificky se zaměřte na výsledky klasifikované jako D1 a Q1 [Grafy 2a,b].*
- ii. Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat? Do jaké míry lze považovat výsledky klasifikované jako D1 a Q1 za domácí „know-how? Je tento podíl podle vašeho názoru v souladu s praxí a výkony v zahraničí? Komentujte a případně vysvětlíte. [viz seznam článků Priloha_3_vysledky_X.X_FORD.xlsx]*

Rozsah mezinárodní spolupráce přirozeně roste s vědeckým vlivem časopisů, kde byly články v ČR působících autorů publikovány [Graf 2b]. Avšak s ohledem na absenci benchmarků ve Zprávě, např. se zeměmi EU15, nelze na základě hodnot tohoto ukazatele o situaci výzkumu v ČR v oboru 5.2 Economics and Business nic věrohodněji říci.

Na základě údajů ve Zprávě je těžké soudit, zda jsou výše uvedené podíly domácích autorů u výsledků D1 a Q1 v souladu s praxí v zahraničí, tedy v zemích EU15. Zřejmě ano, ale je třeba mít stále na paměti, že samotný publikační výkon ČR v časopisech D1 a Q1 zůstává ve srovnání s EU15 na extrémně nízké úrovni.

II. Část – Výzkumné organizace v oboru

9) Personální velikost VO

- i. Na základě dat z RIV [Graf 11] okomentujte seznam deseti identifikovaných největších VO v oboru. Součástí komentáře může být i Vaše povědomí o tom, že některá VO pravděpodobně chybí nebo naopak přebývá.*
- ii. Na základě dat z RIV [Graf 11] popište, jaké podíly autorů těchto VO publikují ve WoS a uveďte, zda tyto podíly odpovídají zvyklostem v oboru. Dochází u některých VO k neobvykle nízkému nebo vysokému podílu publikací ve WoS?*
- iii. Pokud jsou údaje dostupné, uveďte na základě oborových kapacit (zdroj: Excel oborové kapacity VO), které z těchto VO se hlásí primárně k (1) aplikovanému výzkumu, (2) základnímu výzkumu, (3) mixu obojího.*

Na úvod je třeba podotknout, že mezi autory z dané VO za daný obor jsou zde zařazeni ti autoři, kteří v oboru dominantně publikovali v období 2017-2021 své výsledky, tedy nejen výsledky typu *Jwos* a nejen výsledky s afiliací dané VO. To má výhodu v tom, že do oboru nejsou zařazeni autoři v důsledku výjimečné publikace v jiném oboru, než kde dominantně působí.

V oboru 5.2 Economics and Business působí velmi vysoký počet VO. Více než 50 autorů dominantně publikujících v tomto oboru totiž vykazuje 20 VO. Všechny tyto VO (kromě Ústavu zemědělské ekonomiky a informací) za tyto autory vykazují alespoň 20 článků (za 5 let). Velikost těchto 20 VO se pohybuje mezi 50 až 386 autory. Je tedy pravděpodobné, že podkladová data ke Zprávě nezahrnují některé další personálně i publikačně menší VO, které se výzkumem

v oboru zabývají také. Podíly autorů oboru dané VO publikující ve WoS časopisech jsou mezi VO až na výjimky poměrně vyrovnané. Největší podíl vykazuje Univerzita Karlova (87.2 %) a nejmenší Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (35.2 %).

V oboru by měl mezi 20 největších dle autorů nebo článků patřit resortní (MPSV¹⁵) Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (VÚPSV¹⁶), ale v přehledu chybí, protože mezi top 20 VO nepatří ani podle jednoho kritéria.

Primárně se k základnímu výzkumu v oboru hlásí Masarykova univerzita (MU), Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP), Univerzita Palackého v Olomouci (UPOL), Vysoké učení technické v Brně (VUT), Metropolitní univerzita (MUP, která sice uvádí vysoký podíl kapacity v tomto oboru, ale v oboru nepatří k 20 největším VO ani na základě počtu autorů, ani na základě počtu WoS článků).

10) Nejvýznamnější VO z hlediska produkce nejlepších výsledků

- i. Popište, které z top 10 VO jsou podle tabulek 5a a 5b v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1. Tabulky 5a a 5b v první části bibliometrické zprávy vycházejí z oborové klasifikace výsledků dle zařazení časopisu ve Web of Science.*
- ii. Popište, které z top 10 VO jsou podle grafů 12a a 12b v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1. Grafy 12 ve druhé části zprávy jsou založeny na oborové klasifikaci výsledků, kterou v RIV uvádějí výzkumné organizace.*
- iii. Jsou nějaké významné rozdíly mezi závěry podle předchozích bodů i a ii? Je možné tyto rozdíly vysvětlit? (Rozdíly vznikají například tím, že některé VO přiřazují v RIV publikace oborům, které neodpovídají WoS časopisům, kde publikují.)*

Na úvod je třeba podotknout, že se zde počítají všechny publikace typu Jwos autorů z dané VO dominantně publikujících v oboru 5.2 Economics and Business. Zahrnuty jsou tedy i jejich publikace v jiných dominantních oborech. Zahrnuty jsou tedy např. i jejich články v multioborových časopisech jako jsou PNAS, PLOS ONE, Nature, Science atd., které do oboru 5.2 zařazeny celkem přirozeně nejsou.

Na základě počtu článků VO ve vědecky nejvlivnějších časopisech D1 oboru 5.2 Economics and Business [tabulky 5a a 5b] jsou zdaleka nejvýznamnější pouze dvě VO a to Univerzita Karlova (UK) a Národohospodářský ústav AV ČR (NHÚ AV ČR) s celonárodním podílem článků na oboru 73 % a 55 % (pozor, zahrnuje spoluautorství). Podíly dalších top 10 VO jsou diametrálně nižší (10 % a méně). Na základě článků v časopisech Q1 (včetně D1) je situace obdobná. Obdobný obrázek dávají údaje v Grafech 12 Zprávy.

¹⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

¹⁶ Výzkumný ústav práce a sociálních věcí při MPSV.

11) Produktivita VO a srovnání se světem

- i. **Zhodnoťte produktivitu (maximálně 10) nejvýznamnějších VO z hlediska výstupů v Q1+Q2 časopisech vzhledem k personálním kapacitám VO (zdroj: externí Excel tabulka). Uveďte, které VO v oboru mají vysokou anebo naopak nízkou produktivitu.**
- ii. **Volitelná otázka: Pokud to je možné, popište na základě Tabulky 6 a Grafu 3, jaký je bibliometrický profil nejdůležitějších VO v oboru ve srovnání s benchmarky (svět, EU15, ČR). Dosahují či nedosahují úrovně EU15, resp. světové úrovně, případně ji převyšují?**

Níže uvedené shrnutí je založeno na doplňkovém podkladu poskytnutém panelům pro hodnocení¹⁷ a po obor prezentovaný v **Tabulce X1** níže. Zdrojové údaje tabulky o počtech autorů byly v poslední fázi hodnocení revidovány, ale revize neměly kvalitativní dopad na níže prezentovaná zjištění.

Zdaleka nejvyšší publikační produktivitu v nejvlivnějších časopisech D1 (počet článků na autora dominantně publikujícího v oboru) vykazují dvě již zmíněné VO, a to Univerzita Karlova (UK) a Národohospodářský ústav AV ČR (NHÚ AV ČR). Jejich produktivita je několikanásobně vyšší než průměr VO v oboru v ČR. Druhá zmíněná VO dokonce vykazuje nejvyšší relativní produktivitu napříč všemi obory v ČR. Jen o něco menší oborovou dominanci vykazují obě VO i v časopisech Q1 a Q2. Zatímco personálně je v oboru UK čtvrtá největší v ČR, NHÚ AV ČR patří v oboru k personálně nejmenším VO.

Třetí a čtvrtá nadprůměrně produktivní VO v časopisech D1 (cca 2x), Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP) a Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), patří v oboru k personálně nejmenším, protože jejich výzkumné výsledky většinově spadají do jiných oborů než 5.2 Economics and Business.

¹⁷ Soubor Komentář 11i) Publikační produktivita VO.xlsx

Tabulka X1: Autoři, články a publikační produktivita VO v oboru (20 nejvýznamnějších VO)

Výzkumná organizace (VO)	Autoři (národní počty a podíl autorů VO v oboru)				Články WoS (počet článků - fyzických kusů)						Relativní publikační produktivita VO v oboru (národní podíl na článcích / podíl na autorech) 1 ~ národní oborový průměr				
	Celkový počet	Počet publikující ve WoS	Podíl z VO publikující ve WoS	Podíl autorů VO na oboru [%]	D1	Q1	Q2	Q1+Q2	Q4	Q3+Q4	D1	Q1	Q1+Q2	Q3+Q4	Q4
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	196	69	35.2	6.1	NA	6	18	24	17	30	0.0	0.4	0.6	0.4	0.3
Technická univerzita v Liberci	78	49	62.8	2.4	NA	NA	NA	NA	16	21	0.0	0.0	0.0	0.6	0.8
Univerzita Hradec Králové	52	48	92.3	1.6	NA	10	30	40	30	60	0.0	2.2	3.7	2.7	2.1
Univerzita Pardubice	152	98	64.5	4.8	NA	NA	8	9	44	57	0.0	0.0	0.3	0.9	1.1
Vysoká škola finanční a správní, a.s.	67.0	35	52.2	2.1	NA	NA	NA	NA	NA	NA	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Vysoká škola technická a ekonomická v ČR	97	55	56.7	3.0	NA	8	27	35	26	75	0.0	1.0	1.7	1.8	1.0
Vysoké učení technické v Brně	183	75	41.0	5.7	NA	5	10	15	30	47	0.0	0.3	0.4	0.6	0.6
Česká zemědělská univerzita v Praze	188	146	77.7	5.9	1	11	38	49	80	142	0.2	0.7	1.2	1.8	1.6
Západočeská univerzita v Plzni	107	57	53.3	3.4	1	4	5	9	39	52	0.3	0.4	0.4	1.1	1.4
Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava	229	145	63.3	7.2	3	10	21	31	67	99	0.5	0.5	0.6	1.0	1.1
Slezská univerzita v Opavě	76	48	63.2	2.4	1	2	NA	7	26	36	0.5	0.3	0.4	1.1	1.3
Mendelova univerzita v Brně	236	116	49.2	7.4	4	15	17	32	59	87	0.6	0.7	0.6	0.9	0.9
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	175	93	53.1	5.5	3	9	25	34	77	105	0.6	0.6	0.9	1.4	1.6
Masarykova univerzita	247	177	71.7	7.7	7	23	22	45	68	104	1.1	1.1	0.9	1.0	1.0
Vysoká škola ekonomická v Praze	386	209	54.1	12.1	11	26	33	59	136	185	1.1	0.8	0.7	1.1	1.3
České vysoké učení technické v Praze	97	56	57.7	3.0	4	10	5	15	17	25	1.5	1.2	0.7	0.6	0.7
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	57	40	70.2	1.8	3	10	7	17	19	30	2.0	2.0	1.4	1.2	1.2
Ústav zemědělské ekonomiky a informací	55	23	41.8	1.7	3	4	7	11	17	19	2.0	0.8	1.0	0.8	1.1
Univerzita Karlova	188	164	87.2	5.9	34	106	83	189	81	166	6.7	6.5	4.8	2.1	1.6
Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.	77	52	67.5	2.4	34	73	30	103	12	27	16.4	10.9	6.4	0.8	0.6
Bankovní institut vysoká škola, a.s.	NA	NA	NA	NA	NA	NA	6	7	NA	NA			+		
Univerzita Palackého v Olomouci	NA	NA	NA	NA	NA	2	NA	NA	NA	NA		*			
Vysoká škola polytechnická Jihlava	NA	NA	NA	NA	NA	NA	5	NA	14	NA					+
Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s.	NA	NA	NA	NA	1	NA	NA	NA	NA	NA	+				
Národní ústav duševního zdraví	NA	NA	NA	NA	1	2	NA	NA	NA	NA	+	+			
Ústav teorie informace a automatizace AV ČR, v. v. i. (ÚTIA)	NA	NA	NA	NA	3	12	8	20	NA	27	+	+	+	+	

Další shrnutí na základě personální velikosti VO:

- Personálně v oboru zdaleka největší VO Vysoká škola ekonomická (VŠE) vykazuje produktivitu blízkou průměru oboru v ČR a to ve všech kvalitativních skupinách časopisů.
- Druhá a třetí personálně největší VO oboru, Masarykova univerzita (MU) resp. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO) vykazují produktivitu v D1, Q1 a Q1+Q2 na průměrné, resp. výrazně podprůměrné úrovni.
- V rámci 20 personálně největších VO oboru některé nevykazují za pět hodnocených let ani jeden článek v časopisech Q1: Univerzita Pardubice (UPCE), Technická univerzita v Liberci (TUL) Vysoká škola finanční a správní, a.s. (VŠFS), přičemž první z uvedených patří v oboru k personálně středně velkým, další dvě k menším.
- Personálně v oboru malá Univerzita Hradec Králové (UHK) vykazuje nadprůměrnou publikační produktivitu ve všech skupinách časopisů kromě D1, kde publikace nevykazuje.
- VO, které publikují v časopisech D1 a Q1, ale personálně do 20 personálně největších v oboru nepatří (a nejde tedy pro ně na základě podkladových dat stanovit produktivitu), jsou Ústav teorie informace a automatizace AV ČR, v. v. i. (ÚTIA) a Národní ústav duševního zdraví (NÚDZ).

Velmi vysoký počet VŠ, které v oboru v ČR působí, je dán i tím, že mnohé VO provozují rozsáhlé bakalářské programy s výrazně menším podílem magisterských a PhD studentů. U takových přirozeně u řady vyučujících publikace v D1 či Q1 chybí, protože jejich primární činnost je pedagogická a tvůrčí činnost naplňují okrajově publikacemi *Jwos* v časopisech Q3-Q4 či články

typu *Jscopus*, či jinými druhy výsledků VaV jako jsou např. monografie. Zde jde zřejmě o jeden z důsledků dosud nerealizované diverzifikace VŠ na výzkumné a profesně vzdělávací, se kterou souvisí a setrvalost plošného způsobu hodnocení a financování jinak velmi rozdílně orientovaných VO.